
Mededelingenblad van het Sint Jozefkoor

Maart 2021, jaargang 31, nummer 1

Een jaar later

Deze maand dwaalden mijn gedachten onwillekeurig af naar een jaar geleden, zaterdag 14 maart 2020. We zongen toen een uitvaartmis en kregen na afloop te horen dat we voorlopig niet meer zouden zingen. De eerste coronamaatregelen kondigden zich aan. Het was daarmee ook meteen de eerste keer in onze geschiedenis dat we niet in de Goede Week en met Pasen zouden zingen.

Gelukkig zijn we nu ondanks nog van kracht zijnde maatregelen daartoe wel in staat. De avondklok dwingt - voorlopig - wel tot aangepaste tijden. Met name voor de Paaswake, die zelf ook inhoudelijk de nodige aanpassingen kent, zal dat een vreemde ervaring zijn. Hoe dan ook, wat voorop staat is dat we in de belangrijkste week van het kerkelijk jaar kunnen zingen. De week waarin we de gebeurtenissen gedenken die het fundament van het Christendom vormen. Als vanouds zullen we ons ten volle inzetten om van die dagen een gedenkwaardige week te maken.

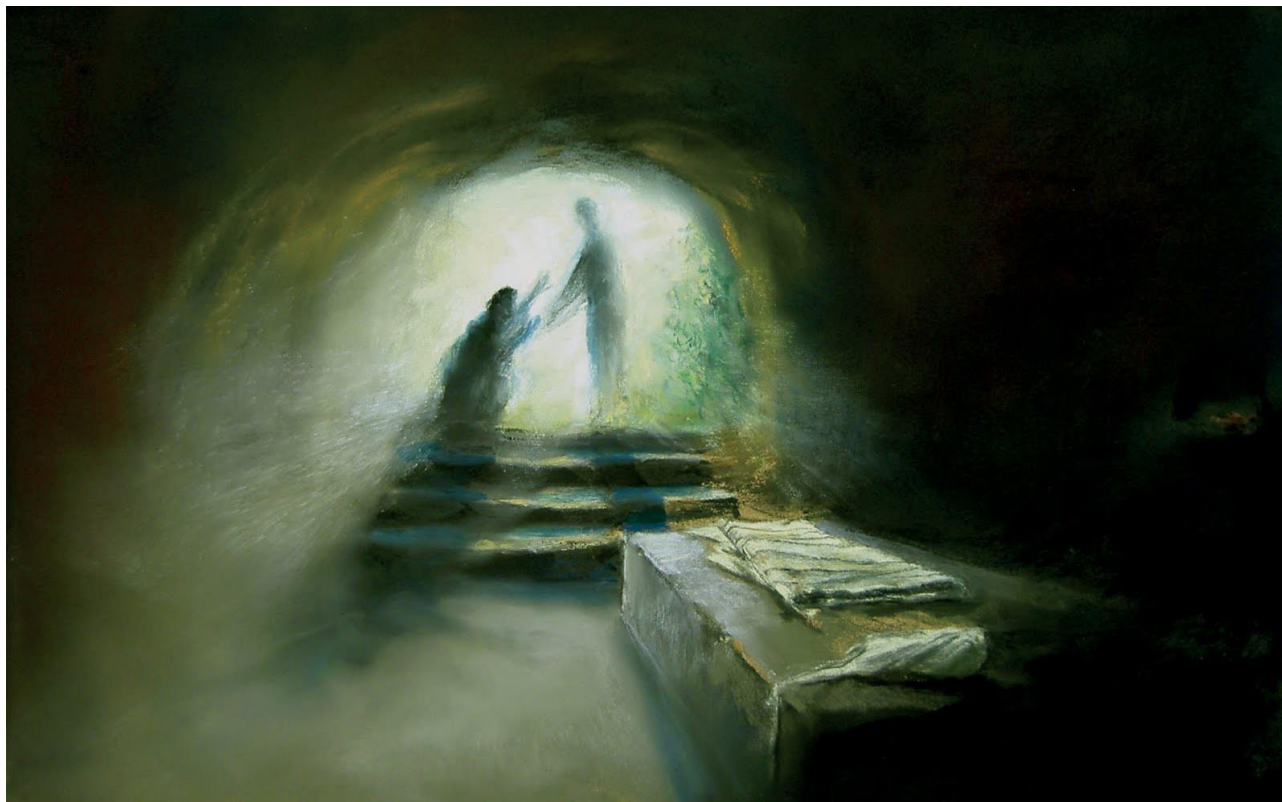
Ondertussen zijn we begonnen met de eerste voorbereidingen voor het eeuwfeest. Zoals jullie eerder hebben kunnen vernemen is onze begroting al meer dan voldoende afgedekt door toezeggingen van private donateurs en stichtingen. Met dank aan Wim die hier al heel wat uren in heeft gestoken. Zie pagina 18 voor de laatste stand. Het is nu zaak om de handen uit de mouwen te steken en t.z.t. zal het

bestuur hierbij waar nodig ook jullie actieve medewerking vragen. Jos heeft in februari een gesprek met de burgemeester gehad die ons initiatief ten volle ondersteunt en heeft toegezegd het voorwoord in ons jubileumboek voor haar rekening te nemen. Jos heeft ook zijn handen vol aan het organiseren en uitspitten van het archief voor het jubileumboek.

Op 29 januari heeft Wim een oproep gedaan om jullie ervaringen als lid van het Sint Jozefkoor te delen via het mededelingenblad. Het verheugt mij dat we reeds drie inzendingen hebben mogen ontvangen. Dank jullie wel Jo, Frans & Frans! De eerste twee verhalen zijn in deze uitgave opgenomen. Ik hoop dat dit motiveert om ook jullie verhaal te delen. En zoals Wim schreef, mogelijk kunnen deze herinneringen deel gaan uit maken van het jubileumboek.

Ik wens jullie allen een inspirerende Goede Weekviering en een Zalig Pasen!

Hans van Saaze

Rooster april – augustus 2021

april

Do. 01-04	Witte Donderdag	precieze tijden volgen nog
Vr. 02-04	Goede Vrijdag	"
Za. 03-04	Paaswake	"
Zo. 04-04	Hoogfeest van Pasen	
Za. 10-04	repetitie (?)	Zo gauw het kan repeteren we weer
Zo. 11-04	2 ^{de} zondag van Pasen	
Za. 17-04	repetitie	
Zo. 18-04	3 ^{de} zondag van Pasen	
Za. 24-04	<i>geen repetitie</i>	
Zo. 25-04	4 ^{de} zondag van Pasen	

mei

Za. 01-05	repetitie	
Zo. 02-05	5 ^{de} zondag van Pasen	
Za. 08-05	repetitie	
Zo. 09-05	6 ^{de} zondag van Pasen	
Do. 13-05	Hemelvaart	
Za. 15-05	Huwelijksmis Lierop (12.00)	
Za. 15-05	repetitie	
Zo. 16-05	7 ^{de} zondag van Pasen	
Za. 22-05	repetitie	
Zo. 23-05	Pinksteren	
Za. 29-05	<i>geen repetitie</i>	
Zo. 30-05	Feest van de H. Drie-eenheid	

juni

Za. 05-06	repetitie	
Zo. 06-06	Feest van het H. Sacrament	
Za. 12-06	repetitie	
Zo. 13-06	11 ^{de} zondag door het jaar	
Za. 19-06	repetitie	
Zo. 20-06	12 ^{de} zondag door het jaar	

Za. 26-06 *geen repetitie*
Zo. 27-06 13de zondag door het jaar

juli

Za. 03-07 repetitie
Zo. 04-07 14de zondag door het jaar
Za. 10-07 laatste repetitie voor de vakantie
Zo. 11-07 15de zondag door het jaar
Zo. 18-07 16de zondag door het jaar
Zo. 25-07 17de zondag door het jaar

augustus

Zo. 01-08 18de zondag door het jaar
Zo. 08-08 19de zondag door het jaar
Zo. 15-08 Maria Tenhemelopneming
Zo. 22-08 21ste zondag door het jaar
Zo. 29-08 22ste zondag door het jaar

Bijna 80 jaar kerkkoorzanger

Geboren in 1932 in de Beverstraat in de Sint Jozefparochie, kwam ik, zoals het de meeste jongens in de parochie verging, na de fröbelschool aan de Eekhoornstraat op de rooms-katholieke Sint Jozefschool aan de pastoor van Leeuwenstraat (genoemd naar Petrus Egidius van Leeuwen, bouwpastoor van de Sint Jozefkerk). Ik zat in de eerste klas bij meester Toon Kortooms.

Op deze school was Theo Driessen als onderwijzer werkzaam die er voor zorgde dat cultuur in de vorm van muziek, vooral zangonderricht, veel aandacht kreeg. Omdat Driessen de Wardmethode toepaste, met gregoriaans in de katholieke liturgie als basis, was het zangonderwijs met name gericht op de uitvoering van koorzang in de Rooms-Katholieke Kerk. In maart 1942, negen jaar oud, kwam ik bij de Sint Jozefzangertjes die Driessen in 1929 had opgericht. Aan de school was ook meester Houët verbonden die ook de Wardmethode ideaal vond voor de musische vorming van kinderen. Met Theo Driessen vormde hij een ideaal koppel in het zangonderricht. Hij was tevens organist in de Sint Jozefkerk. Meester Driessen gaf twee keer per week zangles na schooltijd en als twaalfjarigen waren wij al in staat om onder schooltijd klassikaal huwelijks- en uitvaartmissen te zingen.

We leerden vlot. Zo vlot, dat wij in december 1946 op uitnodiging van UNESCO in het Musée Pédagogique in Parijs demonstraties gaven om de Wardmethode te propaganderen, die beschouwd werd als een unieke methode om kinderen muzikaliteit bij te brengen. De toehoorders waren enthousiast. Dat kinderen van ongeveer veertien jaar, door congresbezoekers willekeurig aangewezen gezongen, achtereenvolgens op noten, noe en Latijnse tekst a vue konden zingen werd als bijzonder aangemerkt. En de recensies in de pers logen er niet om.

De St. Jozefzangertjes op de trappen van de St. Anne de la Maison Blanche aan de Rue Tolbiac te Parijs (1946)

Bovenste rij van links naar rechts: Theo Driessen, Jos Lennards, een kapelaan van de kerk, monsieur Lebreton en de heren Gielen, van Eemeren en Houet.

De schola (v.l.n.r)

Bovenste rij: J. van Haaren, Jan de Koning, Frits Verbakel, Jac. Mertens, Frits Bogaers, Jo' Meulendijks, Nico v. d. Burgt, H. Claassen.

*Tweede rij: Ad de Graaf, Lou Coolen, Antoon Wijnen, Tonny v. Mierlo, Ben Jongen **Jo Kuypers** Frans Strijbosch, Rinie de Graaf.*

Derde rij: Wijnie van de Mortel, Henk Dommelmans, Piet Kuys, Jacques Vogels, Antoon Vermeulen, Pietje Wijnen, Jan Vogels.

Vierde rij: Theo Dommelmans, Chris Engels, A. v. Rooy, A. Otten, H. van Dijk, Jan Bogaers en Anthony Verstappen.

Het succes in Parijs leidde ertoe dat daarna succesvolle optredens in Bern en Chartres volgden. Ik was daar niet bij want vrij snel na Parijs "brak" mijn stem en kwam ik bij het Sint Jozefkoor. Eind jaren vijftig werd ik tot voorzitter van het koor benoemd welke functie ik tot 1964 zou bekleden.

Door de jaren heen ook bekwaamd in polyfonie zongen we, naast het gregoriaans, ook meerstemmige missen van Palestrina en Josquin des Prez. En dat met een koor van wel vijftig tot zestig zangers; Sint Jozefzangertjes (sopranen en alten) en het Sint Jozefkoor (tenoren en bassen). Driessen heeft welhaast het onmogelijke voor elkaar gekregen.

Veel Sint Jozefzangertjes gingen na de lagere-school-tijd bij de verkennerij. Dat deed ik ook. Vanzelfsprekend naar de door Driessen opgerichte Gregoriusgroep, eerst als verkenner, wat ouder geworden als voortrekker. Het gevolg was dat ik in de jaren 1950 tot en met 1973 vrijwel jaarlijks Solesmes bezocht heb, soms wel twee keer per jaar, waarvan begin jaren vijftig vier keer op zomerkamp met de voortrekkers. We waren immers behalve verkenner ook zanger. Van de monniken in de Benedictijnerabdij kregen we gedegen onderricht in het zingen van het gregoriaans.

In 1964 werd door Theo Driessen, Sil Gielen, Sjef den Ouden, Harrie Crijns, ikzelf en enkele anderen in twee auto's een reis naar Solesmes gemaakt om de paasdagen in Solesmes door te brengen. Sjef den Ouden en Theo Driessen reden. Voor vertrek prevelden we in de kerk van Mierlo-Hout enkele gebedjes bij de heilige Christoffel om een goede reis af te smeken. Op zeker moment werd Driessen moe en gaf het stuur aan mij over. Ik had nog maar net mijn rijbewijs, dus nog maar weinig ervaring. In Frankrijk, reden we in een heuvelachtig gebied op een naar beneden lopende weg en in een scherpe bocht ging het mis. We raakten van de weg waarna we na een buiteling op de kop tot stilstand kwamen. Driessen lag wat te kreunen en zei "ik kan niks meer", hij bleek een arm gebroken te hebben. De anderen mankeerden niks. Het gebeurde in de buurt van Neufchâtel in de regio Normandië. Omstanders riepen: "c'est un miracle!", verwonderd als zij waren dat wij er allemaal goed vanaf gekomen waren, op Driessen na dan, wiens arm in het plaatselijk ziekenhuis behandeld werd. We kwamen met de schrik vrij zoals dat heet, met een knipoog naar Sint Christoffel die ons toch maar voor groter onheil behoed had.

AUVILLIERS

SUR LA NATIONALE 29

Manquant un virage, une voiture hollandaise pulvérise deux balises en ciment, percute un talus, effectue deux tonneaux et se retrouve sur le toit

Sur les quatre passagers, un blessé : un bras cassé

Le fameux virage en épingle à cheveu du haut de la côte de Mortemer, situé sur la Nationale 29, a été, une fois de plus, le théâtre d'un accident qui aurait pu avoir de tragiques conséquences. Il s'est soldé par d'importants dégâts matériels et un blessé (un bras cassé).

Mardi, vers 14 h. 30, deux voitures hollandaises ayant chacune à leur bord quatre passagers, circulaient sur la Nationale 29 en direction de Neufchâtel. Ces huit personnes se rendaient à Solesmes (Sarthe) en voyage d'études.

L'une de ces voitures aborda-t-elle trop vite le fameux virage de la côte de Mortemer ? Toujours est-il qu'elle laboura la berme, pulvérisa deux balises de signalisation en ciment, percute un talus, effectua deux impressionnants tonneaux et s'écrasa sur le toit à quelques centimètres d'une troisième balise.

Driessen keek ook over de parochiegrenzen heen en hij stuurde zangers naar andere parochies in en om Helmond om daar ook het gregoriaans ten dienste van de schoonheid van de liturgie te laten klinken. Dat was immers Driessens ultieme doel. In 1964 verzocht hij mij en enkele anderen te gaan zingen in de kapel van het Lambertusziekenhuis, tegenwoordig Elkerliekziekenhuis. Begonnen met dirigent/organist Ad Verberne en drie zangers groeide het koor in dertig jaar tijds uit naar een koor van acht heren en twaalf dames. De heren zongen wekelijks de hoogmis en, samen met de dames, naast de wisselende gezangen, op hoogfeesten meerstemmige missen. Ik was voorzitter van dit "kapelkoor" zoals wij het doorgaans noemden.

In 1995 kwam er een andere rector met heel andere ideeën over het vieren van de liturgie. Zijn zienswijze sloot helemaal niet aan op de onze. Hij wilde per maand maar een keer een H. Mis celebreren; een met en een zonder gregoriaans. Op de overige zondagen zou een pastoraal medewerker in gebedsdiensten voorgaan. We zouden nog maar nauwelijks aan zingen toekomen. We hadden niets te zeggen en we besloten om als gregoriaans kapelkoor te stoppen.

Wij koorleden wilden blijven zingen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan. We richtten de Schola Cantorum van het Theo Driessen Instituut op. Net als van het kapelkoor werd ik tot voorzitter benoemd. De schola ging semiologisch zingen volgens de oude handschriften van Sankt Gallen. Aanvankelijk onder leiding van Christ Koolen, later met Harrie Berkers als dirigent. Een keer per maand werd de hoogmis opgeluisterd in de Lambertuskerk, later werd dat de Pauluskerk.

Wegens het alsmaar ouder worden van de leden en het ontbreken van jonge aanwas werd in 2011 besloten de schola op te heffen. Een aantal leden besloot in de Pauluskerk onder leiding Paul Lambregts te blijven zingen.

Enkele jaren later, in mei 2014, nodigde Theo Bastiaans zaliger, voorzitter van het Sint Jozefkoor, mij uit om weer in het Sint Jozefkoor te komen zingen. Dat heb ik gedaan. Ik voel me er thuis en ben blij dat besluit genomen te hebben. Tussen mijn vertrek bij het Sint Jozefkoor (1964) en mijn terugkeer (2014) zaten precies vijftig jaar.

Bijna 80 jaar gregoriaans zingen heb ik als een verrijking van mijn leven ervaren.

Jo Kuijpers

Mijn zang-verhaal

In de eerste klas 1B van de Sint Jozefschool werd al de basis gelegd voor de Sint Jozefzangertjes door juffrouw van Heeswijk die ons de maat leerde slaan onder het zingen door naast de bank te gaan staan en onze armen op en neer te bewegen volgens de Ward methode.

In de tweede of derde klas mocht je je opgeven voor extra zangles voor of na de schooltijd. Hier leerde je zingen vanuit de Pollmannbundel en leerde je de vaste gezangen uit de mis. Eerst zingen op noten, dan op noe en dan op de woorden. In de hogere klassen werden de meerstemmige missen ingestudeerd.

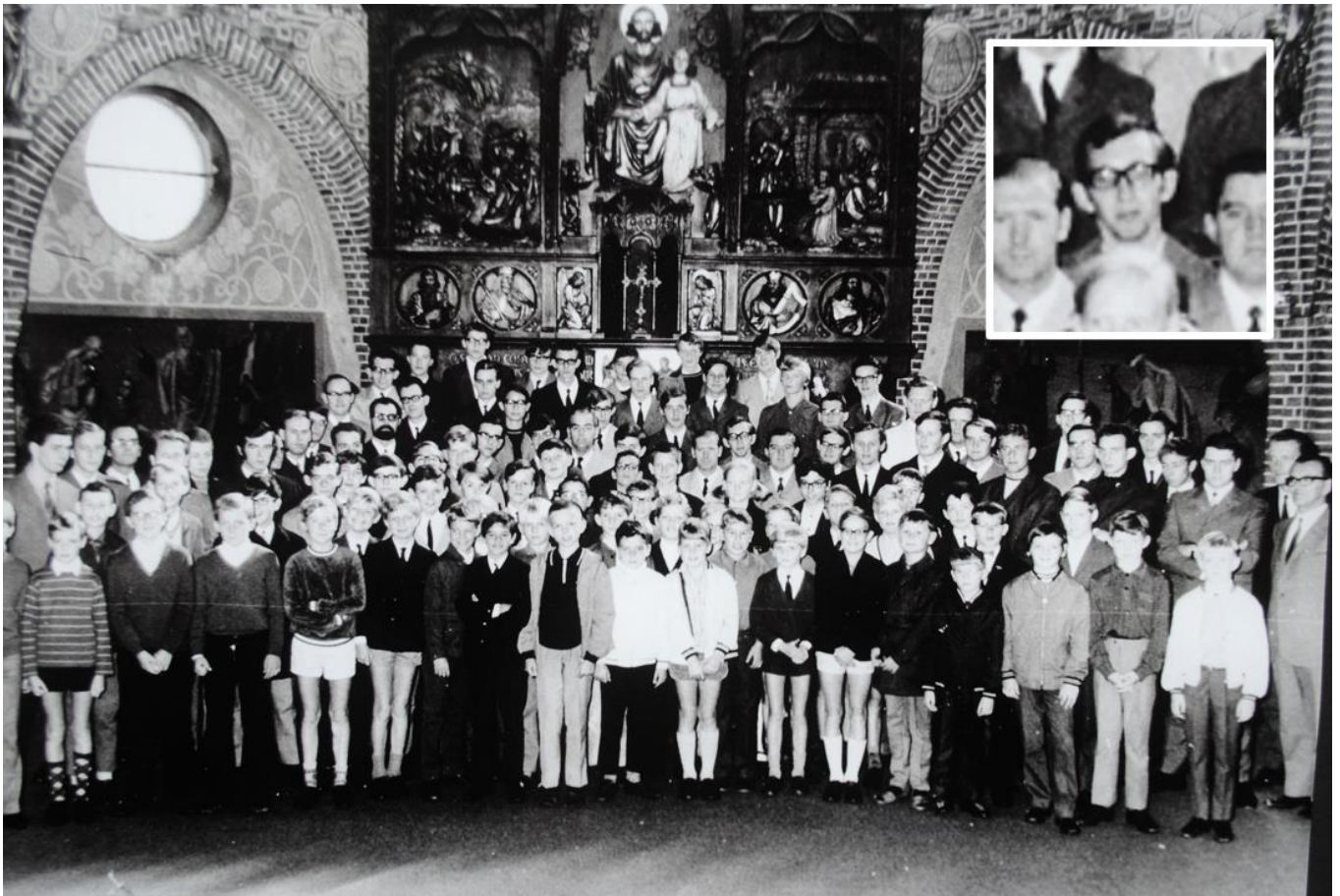
In de grote vakantie mocht je als je geluk had mee op zangerskamp op de fiets naar Heeswijk onder leiding van mijnheer Crijns. Iedere morgen gingen we naar de Abdij en kregen daar zangles van personen die daar Ward-curcussen volgden. De rest van de dag werd besteed aan sport, spel en handenarbeid.

Als je naar de middelbare school ging, kreeg je op dinsdag- en donderdagavond zangles van mijnheer Driessen. Als je stem brak ging je vanzelf naar het grote koor en had je voortaan op zaterdagavond van 18.30 tot 19.30 uur zangles.

Vanaf de 4e of 5e klas van de lagere school ging je mee zingen in de Hoogmis en door de week zong je de rouw- en trouwmissen met de hele klas, maar dan moest je wel verplicht vroeger naar school om die tijd te compenseren. Dus het zingen bij het Sint Jozefkoor ging vanzelf. Ik heb mij nooit afgevraagd waarom ik ben gaan zingen.

Vanaf 1953 tot en met 1978 ben ik actief lid geweest van het Sint Jozefkoor. In november '78 kreeg ik tijdens het Ceciliafeest de onderscheiding en oorkonde "CANTATE DOMINO" van de Amici Cantus Gregoriani ter gelegenheid van mijn 25-jarig koorjubileum.

In september 1978 ben ik vanwege mijn werkzaamheden moeten verhuizen naar Boxtel. Ik ben tot Kerstmis iedere zondag naar Helmond komen zingen. Tijdens deze 25 jaar heb ik 3 dirigenten meegemaakt: De heren Theo Driessen, Christ Koolen en Silvère van Lieshout.

Het Sint Jozefkoren in 1969 met Frans 3e rij van boven , rechts van het tabernakel (kader)

Vanaf januari 1979 ben ik in Boxtel bij het Maria Regina kerkkoren gaan zingen. Wij zongen hier iedere zondag gregoriaans en meerstemmige stukken. Het koren bestond uit 45 leden. Bij dit koren heb ik tot 2003 gezongen. Inmiddels was ik weer terug verhuisd naar Helmond maar ben in Boxtel blijven zingen tot het koren werd opgeheven in verband met het opheffen van de parochie.

Dus vanaf mei 2003 weer terug bij het Sint Jozefkoren waar ik met veel plezier blijf zingen onder deskundige leiding van Jos Leenen.

Frans van de Leur.

Een jaar Sint Jozefkoor on-line

Het is ruim een jaar geleden dat onze website werd gelanceerd. Een goed moment om eens de balans van 12 maanden "Sint Jozefkoor on-line" op te maken.

Momenteel bedraagt het aantal pagina's 20 met in de achtergrond vele bestanden op Google-drive die via links op de site te bereiken zijn. In totaal hebben we op de drive rond 40 GB aan data staan (video, audio, archief, mededelingenblad etc.).

- De website werd bezocht door meer dan 600 unieke bezoekers met in totaal bijna 2100 sessies. Dat wil zeggen dat iedere bezoeker gemiddeld 3,5 keer de website bezocht. Natuurlijk betreft dit voor een belangrijk deel ons eigen koor.
- 170 bezoekers kwamen van buiten de provincie (156 Nederland, 12 België, 1 Duitsland, 1 VK, London).

Verkeer per locatie →

- De gemiddelde tijdsduur van een sessie bedroeg bijna 5 minuten (04.43).
- De meeste bezochte pagina's (buiten de ledenpagina): *100 jaar Sint-Jozefkoor, platen & cd's, over ons, contact, agenda*.
- 27% van de gebruikers heeft de site op een smartphone bekeken. Vandaar dat we ook veel aandacht blijven besteden aan ontwerp en leesbaarheid van de mobiele versie (afbeelding p.14)

Moeten we nu tevreden zijn met deze cijfers? In alle eerlijkheid, het kan veel beter. De website is in eerste instantie gecreëerd om de bekendheid van het koor met het oog op het eeuwfeest te vergroten. Vandaar dat het van belang is om deze daar waar mogelijk meer bekendheid te geven, bijvoorbeeld door het adres www.sintjosefkoorhelmond.nl per mail door te sturen naar familie, vrienden en kennissen. We kunnen hier allemaal een bijdrage aan leveren.

Hans van Saaze

De beentjes van Sint-Hildegard

De beentjes van Sint-Hildegard (2020) is een speelfilm waarin Herman Finkers (Almelo 1954) een hoofdrol speelt. In de tragikomische film wil de hoofdpersoon een pelgrimstocht maken naar de abdij van Sint-Hildegard om daarmee zijn schoonvader zaliger te gedenken.

Finkers kennen wij als katholiek, hij heeft zelfs een kapel in zijn woonhuis, en als conferencier. Als koorknaap was hij al onder de indruk van de sfeer in de kerk en de Latijnse liturgie. Hij was al op jonge leeftijd groot liefhebber van het gregoriaans. Wij kennen hem vooral ook van twee van zijn composities:

- De meerstemmige Sint-Jorismis; ongeveer 10 jaar geleden in de Sint Jozefkerk uitgevoerd door de Capella Musica Sacra – die de meerstemmige zang voor haar rekening neemt - en de
- Missa in Mysterium, een gregoriaanse meezingmis, waarmee hij in samenwerking met de zanggroep Wishful Singing volle kerken trok.

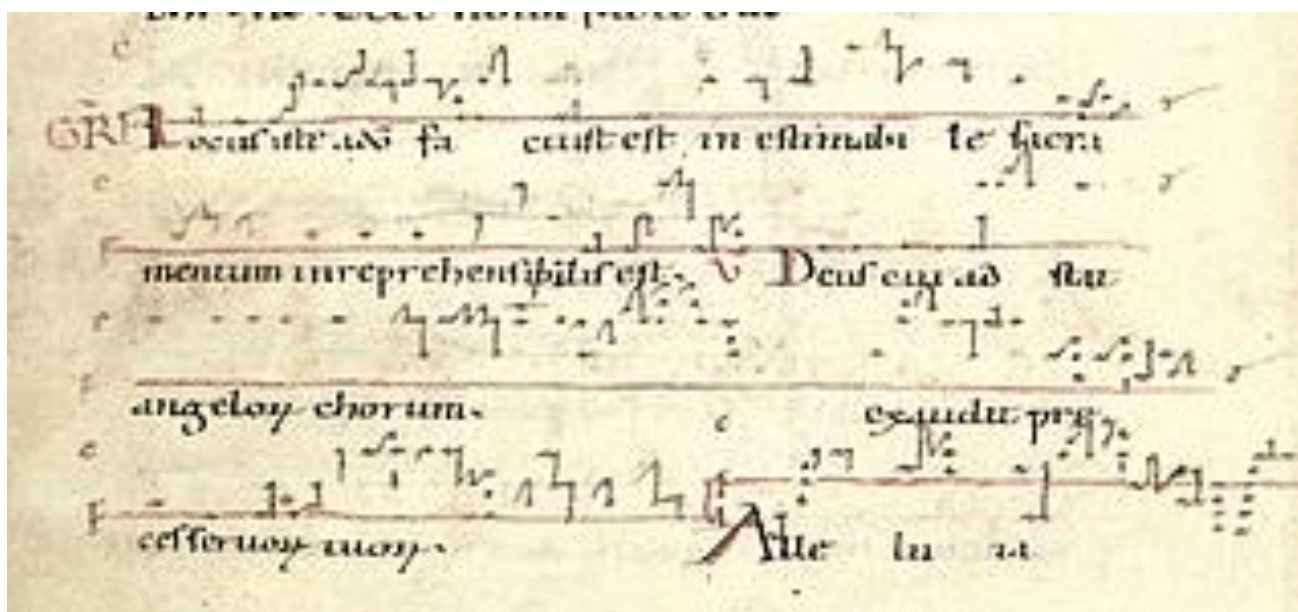
De titel van de film roept de vraag op: wie is Sint-Hildegard en is er een verband met het gregoriaans?

Wie was Sint-Hildegard?

Hildegard van Bingen (1098-1179), is een veelzijdige twaalfde-eeuwse kloosterzuster, abdis, schrijfster, wis- en natuurkundige, arts en componiste. Geboren in het kleine plaatsje Bermersheim in de buurt van het Duitse Alzey en Worms, overleden in het door haar in 1150 gestichte Benedictinessen-klooster op de Rupertsberg in Bingen. In 2012 verklaarde paus Benedictus XVI haar heilig en kreeg zij de eretitel van kerklerares.

De componist Sint-Hildegard

Hildegard – één van de eerste vrouwelijke componisten - begon vroeg in de twaalfde eeuw te componeren toen de muzieknootatie nog uit neumen bestond; genuanceerde tekenjes die het melodieverloop weergeven. De notenbalk met vier lijnen bestond al wel, rond het jaar 1000 uitgevonden door Guido van Arezzo. Voordien zweefden de neumen als het ware boven de tekst. Je kon er dus niet de juiste toonhoogte aan aflezen. Er werden twee sleutels gebruikt: de c-sleutel en de f-sleutel.

Later ontstond de kwadraatnotatie, de vierkante vorm van de noten. Net als het gregoriaans is de muziek van Hildegard omgezet in deze notatie. Het nadeel van deze notatie is dat je minder nuances kunt aangeven dan bij de neumennotatie.

Hildegard componeerde vooral gezangen voor de liturgische praktijk in het klooster; voor de mis en de getijden: psalmen, hymnen, antifonen, sequensen en responsoriën. Voor de liturgie schreef zij ongeveer 75 gezangen zowel op bekende als op eigen teksten. Ook schreef zij "opera's", zangspelen, vooral om bij de overwegend jonge zusters muzikaliteit te ontwikkelen. De schola van het klooster oefende en zong dagelijks onder leiding van Hildegard. Het oefenen van de toonafstanden werd ondersteund door het juiste vingergewricht aan te raken en begeleid door haar eigen stem.

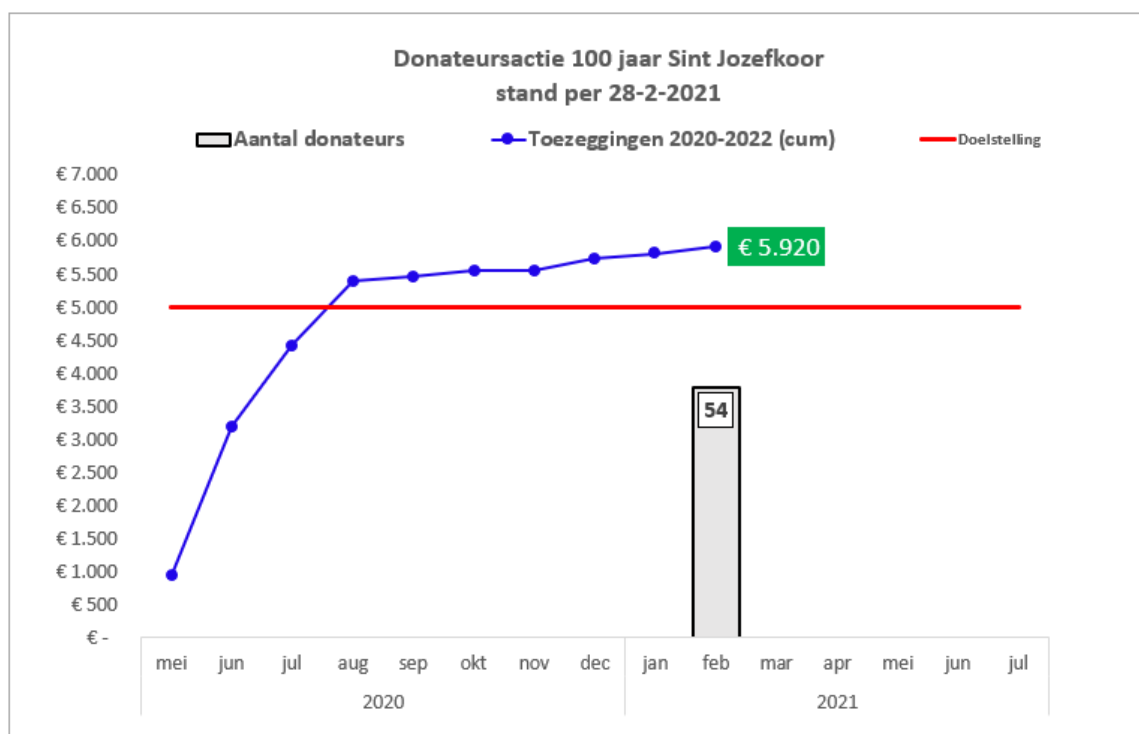
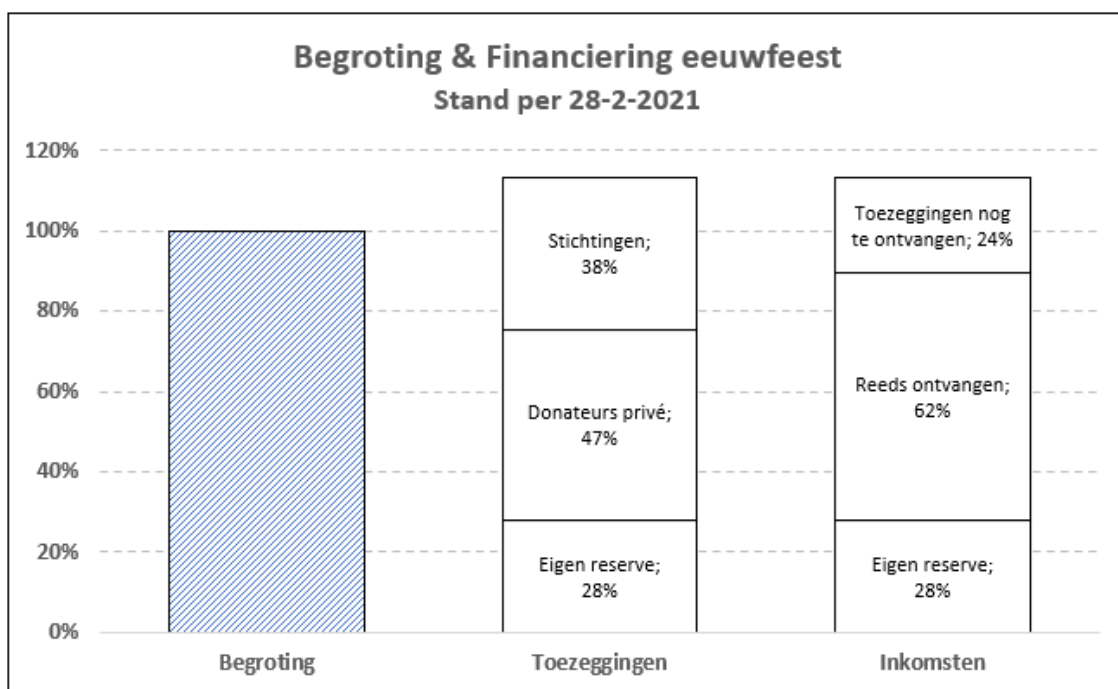
De muziek van Hildegard vs het gregoriaans

De muziek van Hildegard lijkt op het gregoriaans maar er is een belangrijk verschil. De toonomvang is groter, binnen een gezang zijn er soms heel lage en heel hoge noten waarbij de uitersten van de stem worden gebruikt. Net als in onze uitvoeringswijze spelen grondtoon en dominant een grote rol. De melodieën komen steeds weer terug op de grondtoon. Er wordt wel gezegd dat haar muziek een geheel eigen tak aan de boom van het gregoriaans is.

Wim van Hugten

Wervingsactie 100 jaar Sint Jozefkoor

Onderstaand de laatste stand van zaken m.b.t. de wervingsactie van ons eeuwfeest. Tot nu toe hebben we 54 private donateurs. De dekkningsgraad van de begroting is - inclusief onze eigen reserve - momenteel 113%.

Sacramenten

Sacramenten zijn volgens de Rooms-Katholieke traditie uiterlijke tekenen die een innerlijke waarheid bewerken. Water maakt een nieuwgeborene tot een kind van God. Zalf maakt een priester kandidaat tot een gewijde priester. Twee wederzijdse beloften maken van een toevallige man en vrouw twee gehuwden. Het verschil met magie is klein, maar niettemin erg belangrijk. Bij magie wordt de natuur dwingend de wil opgelegd. De sjamaan dwingt de hemel haar water los te laten over de droge akkers. De druïde dwingt de kwade geest uit zijn boomhuis. De sacramenten echter gaan in eerste instantie om vertrouwen tussen God en mens. De gelovige weet dat het water van het doopsel redding brengt, omdat hij rotsvast vertrouwt op de God die dat beloofd heeft.

Sacramenten gaan niet over het manipuleren van de werkelijkheid, maar om vertrouwen. Niet dat de mate van vertrouwen en geloof in de werkelijkheid van de sacramenten per se aanwezig moet zijn bij de bedienaar en de ontvanger van die sacramenten. Het geloof van de gemeenschap van de kerk in de belofte van God is voldoende, omdat de gelovige weet dat zijn God zijn belofte na zal komen. Als hij dat niet meer kan geloven is hij eenvoudigweg geen gelovige meer.

Uit: God heeft ook een fiets; kleine theologie van het wielrennen
(Frank Bosman, 2016)

Verjaardagen

24 maart	Wim van Hugten
20 mei	Han Jansen
28 mei	Gerard Akkermans

Bestuur, dirigent en leden feliciteren je van harte en wensen je een fijne verjaardag toe!

